

Eenige opmerkingen omtrent Papilionidae van Soembawa

door

J. H. JURRIAANSE
(Rotterdam).

(Met plaat 6 en 7).

JORDAN zegt in Seitz op blz. 74, sprekend over de Indo-Australische Papilionidae, van *Papilio memnon clathratus* ROTHSC., dat zij gekenmerkt zijn door een vuil-gele vlekkenrij, op het discale deel van den achtervleugel en dat zij op den voorvleugel-achterkant geen spoor vertoonen van submarginale vlekken. Verder, dat op de achterzijde van den achtervleugel, in de discale witte vlekkenrij, in 4 dezer vlekken een zwart stipje aanwezig is.

Volgens mededeeling van JORDAN, hebben de 3 Soembawa ♀♀, die in het Tring Museum berusten, alle deze zwarte vlekjes. In twee daarvan zijn zij uiterst klein en slechts 3 waarneembaar, terwijl in het derde exemplaar, dat donkerder getint is, deze 4 vlekken groot en duidelijk zijn.

Van de 4 ♀♀ in de Coll. JURRIAANSE, is slechts bij één exemplaar één enkel zwart vlekje te zien, terwijl een zeer donker geteekend stuk, geen enkel vlekje vertoont. De conclusie moet dus worden getrokken, dat bovengenoemde vlekjes zeer inconstant zijn en niet als een der kenmerken van den ♀ vorm kunnen worden aangemerkt.

Verder vertoont het zooeven genoemd donker gekleurd exemplaar de volgende kenmerken, in afwijking van de door ROTHSCILD beschreven stukken.¹⁾

Voorvleugel bovenzijde, donker bruin, aderen en langstrepen in de velden en cel zeer donker en duidelijk.

Achternvleugel bovenzijde, donkerder van grondtoon, de discale vlekken in velden 2—6 helder wit, aan den rand met enkele bruine schubben bestrooid.

Voorvleugel onderzijde, grijsbruin, aderen en strepen in de velden en cel zeer donker bruin. Het costale deel voor den cel-apex lichter gekleurd, welke kleur in de vork, gevormd door sub-costa 4 en 5 zijn maximum bereikt. Ook het sub-anale deel van den voorvleugel is lichter gekleurd.

In de velden 1—6 bevinden zich duidelijk zichtbare lichtgrijze lunules, met de concave zijde naar buiten gekeerd. Marginale witachtige vlekjes sluiten aan tegen de witte ciliae.

Bij de achternvleugel onderzijde is het basale deel donker zwart bruin. De discale vlekkenrij is helder wit en scherp afgeteekend, evenals de marginale vlekkenrij. Van deze vlekken zijn alleen de anale vlekken en de apicale vlek oranje-geel. Geen spoor van zwarte puntjes in de witte discale vlekken. Bij het eenige ♀ exemplaar van *clathratus* in het Museum te Leiden, mankeeren ook de zwarte puntjes door ROTHSCILD genoemd.

Eerst meende ik, dat de hierboven genoemde verschillen zouden te verklaren zijn als seizoen-vormen, doch blijkt het, bij vergelijking van mijn stukken, met die in het Tring-Museum, dat daaraan voorloopig niet moet worden gedacht. Blijkbaar varieert *clathratus* vrij sterk. — Intusschen kan onderzoek van meer materiaal hier zekerheid verschaffen.

Op plaat 6, fig. 1—2 is afgebeeld een *clathratus* ♀, dat bijna geheel overeenkomt met de typische beschrijving, fig. 3—4 de hierboven beschreven aberratie van *clathratus*.

Ook *Papilio polytes sotira* JORDAN, van Soembawa, schijnt weinig constant te zijn, voornamelijk wat betreft ♀♀. JORDAN

¹⁾ Zie: Nov. Zoöl. 1895, p. 315, 1896, p. 322.

zegt in Seitz, pag. 62, dat de ♀♀ op de bovenzijde der achtervleugels 3 of 4 witte discale vlekken hebben, die basalwaarts rechtlijnig zijn afgesneden. Ik weet niet op hoeveel exemplaren JORDAN zijn beschrijving baseerde, maar ik moet veronderstellen, dat dit aantal betrekkelijk gering was. In mijn collectie zijn aanwezig 7 ♂♂ en 8 ♀♀, bijna alle gevangen in Januari en slechts enkele in Februari en Maart. De vrouwelijke stukken zijn bijna alle verschillend.

Bij exemplaar No. 1 is geen spoor van witte discale vlekken op de bovenzijde der achtervleugels te vinden. Bij No. 2 een spoor van één vlek. Bij No. 3, twee witte vlekken in aanleg; No. 4 twee goed ontwikkelde vlekken; bij No. 5 3 vlekken, waarvan die in veld 2 de kleinste is (3 m.m. lang en rood bestoven); No. 6 drie vlekken met een spoor van een vlek in veld 5; No. 7 dito, terwijl No. 8 alleen in velden 3 en 4 een witte vlek, met een neiging om rood te worden vertoont. De vlekken in veld 2 en 5 zijn overwegend rood. Bij dit exemplaar is het distale deel van de cel eveneens rood gekleurd.

Ook de roode post-discale en anale teekening is zeer afwisselend en inconstant. Bij No. 1 is alleen een spoor der anale roode vlek te zien. Bij No. 2 breidt de band zich uit tot in veld 3. Bij No. 3 tot veld 4 en nemen de roode vlekken voor een groot deel de plaats der witte in. Bij de stukken No. 4 tot 8 is de roode vlekkenrij zeer gereduceerd en bereikt veld 3. Bij No. 8 verloopt het rood gedeeltelijk door de witte discale vlekken.

Wat betreft de onderzijde der achtervleugels, deze vertoont dezelfde teekening, doch is het rood meer oranje getint, en daarenboven bij elk der individuen verschillend.

Resumeerend, meen ik te kunnen zeggen, dat de ♀♀ van *Papilio polytes sotira* zeer variabel zijn, reden waarom ik er van zal afzien, het slechte voorbeeld van anderen te volgen en te trachten elken vorm een naam te geven. De verwarring op dit gebied is werkelijk reeds groot genoeg.

Met het oog erop, dat er, zoover ik weet, geen afbeelding van *sotira* bestaat, geef ik op plaat 7 een gereduceerde afbeelding van de hierboven beschreven stukken No. 1 tot 8. Voor-vleugellengte 45—50 m.m.

Bij de beschouwing gelieve men niet uit het oog te verliezen dat, niettegenstaande het gebruik van de meest passende lichtfilters, bij het fotografeeren, het zeer moeilijk is de verschillende kleurnuancen, bij een zwarte afbeelding, in hunne juiste verhoudingen onderling weer te geven.

Jurriaanse, Jan Hendrik. 1926. "Eenige opmerkingen omtrent Papilionidae van Soembawa." *Tijdschrift voor entomologie* 69, 53–56.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/87830>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/64812>

Holding Institution

Harvard University, Museum of Comparative Zoology, Ernst Mayr Library

Sponsored by

Harvard University, Museum of Comparative Zoology, Ernst Mayr Library

Copyright & Reuse

Copyright Status: In copyright. Digitized with the permission of the rights holder.

License: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>

Rights: <https://biodiversitylibrary.org/permissions>

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.